

รายงานสรุปผล
การเชื่อมโยงเครือข่าย ขยายความร่วมมือทางธุรกิจ ศึกษาดูงาน สภาพเศรษฐกิจการค้า
การลงทุน ณ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐

กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้อนุมัติให้นางโสรดา เลิศอภาจิตร ผู้อำนวยการกองกำกับบัญชีธุรกิจ นำคณะข้าราชการและผู้ประกอบธุรกิจสำนักงานบัญชีเดินทางไปศึกษาดูงานด้านวิชาชีพบัญชี เชื่อมโยงเครือข่าย และความร่วมมือทางธุรกิจระหว่างผู้ประกอบการสำนักงานบัญชีคุณภาพจากประเทศไทย กับองค์กรทางด้าน วิชาชีพบัญชีและภาษีอากรทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ณ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป. ลาว) ระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐ คณะเดินทาง จำนวน ๓๕ คน ประกอบด้วย ผู้บริหารและ ข้าราชการ จำนวน ๕ คน ผู้ประกอบธุรกิจสำนักงานบัญชีคุณภาพ จำนวน ๓๐ คน บัดนี้ การเดินทางไปศึกษา ดูงาน เชื่อมโยงเครือข่าย ขยายความร่วมมือทางธุรกิจ ณ สปป.ลาว ได้ดำเนินการเสร็จสิ้นลงแล้ว คณะ เดินทางจึงขอรายงานผลการดำเนินงาน ดังนี้

๑. หน่วยงานที่คณะเดินทางมีการศึกษาดูงานมีดังนี้

คณะเดินทางได้เข้าศึกษาดูงาน รับฟังการบรรยาย ชักถามปัญหา และแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น ระหว่างสำนักงานบัญชีคุณภาพของประเทศไทย และผู้แทนจากองค์กร/หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับด้าน บัญชีและภาษีของ สปป.ลาว จำนวน ๔ แห่ง ได้แก่

๑.๑ Lao Chamber of Professional Accountants and Auditors – LCPAA

LCPAA หรือสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีของ สปป.ลาว เดิมใช้ชื่อว่า The Lao Institute of Certified Public Accountants (LICPA) ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยคำสั่งของนายกรัฐมนตรี (PM' Decree) ฉบับที่ ๑๖๑ ลงวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๓๙ เปลี่ยนชื่อเป็น LCPAA ตามคำสั่งรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงการคลังฉบับที่ ๑๐๐๔ / กระทรวงการคลังลงวันที่ ๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๘ เพื่อให้เป็นไปตาม กฎหมายว่าด้วยการตรวจสอบบัญชีฉบับใหม่ในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ มีฐานะเป็นองค์กรเพื่อสังคมภายใต้การกำกับ ดูแลของกระทรวงการคลัง (Ministry of Finance) มีหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการรวบรวม พัฒนา และคุ้มครอง สิทธิของนักบัญชีและผู้สอบบัญชี ให้ปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใสภายใต้กฎหมายและระเบียบที่ LCPAA กำหนด ร่วมกับกระทรวงการคลัง รวมทั้งจัดการทดสอบและอบรมให้แก่ผู้สอบบัญชี

๑.๒ The Accounting Department, Ministry of Finance

กรมการบัญชี (The Accounting Department) อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ กระทรวงการคลัง เป็นหน่วยงานที่กำกับดูแลการจัดทำบัญชีของธุรกิจ ใน สปป.ลาว ตามกฎหมายว่าด้วยการ บัญชี (Accounting Law ๒๐๑๓)

๑.๓ The Tax Department, Ministry of Finance

กรมสรรพากร (The Tax Department) อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง มีหน้าที่ในการกำหนดกฎระเบียบต่างๆ เกี่ยวกับภาษีอากร และจัดเก็บภาษีภายใน สปป.ลาว

๑.๔ Lao Securities Exchange : LSX

ตลาดหลักทรัพย์ลาว (Lao Securities Exchange :LSX) ซึ่งก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ๒๕๕๓ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเป็นแหล่งเงินทุน ให้แก่ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ และสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศโดยมีสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ลาว (Lao Securities Commission :LSC) เป็นหน่วยงานกำกับดูแลการซื้อขายหลักทรัพย์

นอกจากนี้ คณะศึกษาดูงานยังได้รับเกียรติจากคณบดีคณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจของมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว (National University of Laos) เข้าร่วมในการศึกษาดูงาน และแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นในการพัฒนาวิชาชีพบัญชีในระดับต้นน้ำ ณ กระทรวงการคลัง รวมทั้งนางสาวยานี ศรีมีชัย อัครราชทูตที่ปรึกษา (ฝ่ายการพาณิชย์) สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ นครเวียงจันทน์ ได้ให้เกียรติเข้าร่วมในการศึกษาดูงาน และได้บรรยายเกี่ยวกับการค้าการลงทุนในประเทศลาวให้คณะศึกษาดูงานได้รับทราบ ณ ตลาดหลักทรัพย์ลาวด้วย

๒. สรุปผลการศึกษาดูงาน

จากการศึกษาดูงาน และรับฟังการบรรยายของผู้แทนหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องด้านการค้าการลงทุน การบัญชีและภาษีอากร รวมทั้งตลาดทุนของ สปป.ลาว สรุปผลการศึกษาดูงานได้ดังนี้

๒.๑ ภาพรวมการค้าการลงทุนใน สปป.ลาว

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) เป็นประเทศเพื่อนบ้านที่ใกล้ชิดกับไทยทั้งในเชิงประวัติศาสตร์ ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม มีเขตแดนติดต่อกับไทยทั้งทางบกและทางน้ำเป็นแนวยาวถึง ๑,๘๑๐ กิโลเมตร

สปป.ลาวเป็นประเทศที่ไม่มีทางออกทางทะเล แต่สามารถเป็นจุดเชื่อมต่อ (land link) ด้านการคมนาคมขนส่งจากไทย ไปประเทศที่สามในอนุภูมิภาค ผ่านสะพานมิตรภาพไทย-ลาว ข้ามแม่น้ำโขง ทั้ง ๔ แห่ง ได้แก่หนองคาย-เวียงจันทน์(๘ เมษายน ๒๕๓๗) มุกดาหาร-สะหวันนะเขต (๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๔) นครพนม-คำม่วน (๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔) เชียงราย-บ่อแก้ว (๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๖) และในอนาคตอันใกล้จะมีสะพานแห่งที่ ๕ ที่ บึงกาฬ-บอลิคำไซ และแห่งที่ ๖ ที่ อุบลราชธานี-สาละวัน ซึ่งขณะนี้กำลังอยู่ในช่วงการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ

สปป.ลาวมีรายได้จากทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะป่าไม้และแร่ธาตุ เช่น ทองคำ ทองแดง และบ็อกไซต์ ซึ่งเป็นวัตถุดิบเพื่อผลิตอลูมิเนียม มีเขื่อนหลายแห่งที่ผลิตไฟฟ้า พลังน้ำส่งไปขายประเทศเพื่อนบ้านรวมทั้งไทย ภาคใต้ของสปป.ลาวเป็นที่ราบสูงที่เป็นแหล่งปลูกกาแฟคุณภาพดี

นอกจากนี้ การท่องเที่ยวก็เป็นแหล่งรายได้ที่เพิ่มความสำคัญขึ้นมา จุดเด่นของสปป.ลาว คือ ธรรมชาติที่ยังบริสุทธิ์และวัฒนธรรมประเพณี สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ เช่น เมืองหลวงพระบาง (มรดกโลก) ทุ่งไหหิน น้ำตกคอนพะเพ็ง น้ำตกหลี่ผี และปราสาทวัดพู (มรดกโลก)

สินค้าสำคัญที่ประเทศไทยส่งออกไป สปป.ลาว ได้แก่ น้ำมันสำเร็จรูป รถยนต์และส่วนประกอบ เหล็ก เคมีภัณฑ์ เครื่องจักรกล ไม้สัดแช่แข็ง เครื่องสำอาง อัญมณีและเครื่องประดับ ผลิตภัณฑ์พลาสติก สินค้าปศุสัตว์เชื้อเพลิง สินแร่โลหะ เครื่องจักรไฟฟ้า ไม้ซุง ไม้แปรรูป ผักและผลไม้ พืช ปุ๋ย ลวดและสายเคเบิล เครื่องจักรไฟฟ้า ผลิตภัณฑ์พลาสติก กาแฟ

การลงทุนของประเทศไทยใน สปป.ลาว นักลงทุนจากประเทศไทยถือว่าเป็นชาวต่างชาติอันดับ ๓ ที่เข้าไปลงทุนใน สปป.ลาว (รองจากประเทศจีนและประเทศเวียดนาม) เมื่อพิจารณาจากมูลค่าการลงทุนสะสมในช่วงปี ๒๕๕๗-๒๕๖๐ จำนวน ๗๕๒ โครงการ มีมูลค่าการลงทุนทั้งหมดรวม ๔,๔๙๔,๑๘๔,๖๑๓ ดอลลาร์สหรัฐ ในสาขาสำคัญ ได้แก่ พลังงานไฟฟ้า ขนส่งและโทรคมนาคม ธุรกิจโรงแรมและการท่องเที่ยว ธนาคาร อุตสาหกรรมไม้แปรรูป เครื่องนุ่งห่ม และหัตถกรรม

สปป.ลาว อยู่ระหว่างการดำเนินการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคม ระยะ ๕ ปีฉบับที่ ๘ (ปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๓) ซึ่งได้ระบุนโยบายที่สำคัญในการผลักดันการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ๘ ประการ ได้แก่ (๑) ควบคุมเศรษฐกิจระดับมหภาคให้มีเสถียรภาพ (๒) ควบคุมการจัดเก็บงบประมาณรายรับให้มีประสิทธิภาพ (๓) เสริมสร้างศักยภาพด้านการวิจัยให้แก่หน่วยงานรัฐ (๔) ปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการลงทุน (๕) ส่งเสริมการผลิตสินค้าและบริการให้มีความหลากหลาย (๖) สนับสนุนโครงการลงทุนที่ได้รับการอนุมัติและเร่งดำเนินการให้แล้วเสร็จ (๗) ปรับปรุงวิสาหกิจของรัฐให้มีความโปร่งใส รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ (๘) ปรับปรุงกลไกการบริหารงานของรัฐให้มีความโปร่งใส รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาประเทศให้หลุดพ้นจากสถานะเป็นประเทศด้อยพัฒนาภายในปี ๒๕๖๓

ปัจจัยที่สนับสนุนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของ สปป.ลาว ในปี ๒๕๖๐ คือ ธุรกิจเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำ พลังงานไฟฟ้าจากแสงอาทิตย์ ธุรกิจบริการ การท่องเที่ยว และโลจิสติกส์

สปป.ลาว มีนโยบายเปิดรับการลงทุนจากต่างประเทศ โดยประกาศใช้กฎหมายส่งเสริมการลงทุน (ฉบับปรับปรุง) ๙ สาขาธุรกิจ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๙ ได้แก่ (๑) อุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง (๒) การเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (๓) อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป (๔) อุตสาหกรรมบริการท่องเที่ยว (๕) การศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (๖) ธุรกิจโรงพยาบาล (๗) การลงทุน การบริการ และการสาธารณูปโภค (๘) ธนาคารและสถาบันการเงิน (๙) ศูนย์การค้าสมัยใหม่

ทั้งนี้ ผู้ที่จะเข้ามาลงทุนจะต้องมีทุนจดทะเบียนอย่างน้อย ๑,๒๐๐ ล้านบาท (ประมาณ ๔.๘ ล้านบาท) หรือ มีนักวิชาการตั้งแต่ ๓๐ คนขึ้นไป หรือ ใช้แรงงานลาวที่มีสัญญาจ้างอย่างน้อย ๑ ปี จำนวน ๕ คนขึ้นไป ตลอดจนการให้สิทธิพิเศษด้านภาษีเพิ่มเติมในการลงทุนด้านการเกษตร อุตสาหกรรมการศึกษา และโรงพยาบาล

๒.๒ การจัดทำบัญชีของธุรกิจ

ในส่วนของการกำกับดูแลการจัดทำบัญชีธุรกิจของ สปป.ลาว จะขึ้นอยู่กับกรรมการบัญชีกระทรวงการเงิน โดยมีสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีของ สปป.ลาว หรือ Lao Chamber of Professional Accountants and Auditors – LCPAA ซึ่งเป็นองค์กรวิชาชีพควบคุมดูแลผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีทั้งนักบัญชีและผู้สอบบัญชี

สปป.ลาวมีกฎหมายที่ใช้ในการกำกับดูแลการจัดทำบัญชีของธุรกิจ คือ กฎหมายการบัญชี (Accounting Law ๒๐๑๓) ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดรายละเอียดในการจัดทำบัญชีของธุรกิจใน สปป.ลาว โดยมีข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชีสรุปได้ดังนี้

(๑) การจัดทำบัญชี และการจัดทำงบการเงิน

ผู้ประกอบการมีหน้าที่ต้องจัดทำบัญชี (มาตรา ๒ และ ๖ กฎหมายการบัญชี) และผู้ทำบัญชี (Chief accountants) ต้องมีคุณสมบัติตามที่กฎหมายการบัญชีกำหนด และต้องเป็นสมาชิกของ LCPAA ด้วย

(๒) การบันทึกข้อมูลทางบัญชี

- เอกสารทางบัญชีและเอกสารรายงานทางการเงินจะต้องจัดทำเป็นภาษาลาว และสกุลเงินกีบ (มาตรา ๘, ๑๓ และ ๑๔ กฎหมายการบัญชี) และต้องสรุปบัญชีประจำเดือนและไตรมาส (มาตรา ๑๕ กฎหมายการบัญชี) และทุกรายการเคลื่อนไหวที่เป็นเงินตราต่างประเทศ ต้องแปลงค่าเงินตราเป็นเงินกีบ (มาตรา ๑๖ กฎหมายการบัญชี)

- จัดทำใบเก็บเงิน ตามรูปแบบเอกสารใบเก็บเงิน ซึ่งจะต้องดำเนินการ (มาตรา ๒๕ กฎหมายการบัญชี) ได้ ๔ รูปแบบ

๑. ใบเก็บเงิน ที่พิมพ์ไว้แล้ว ตามรูปแบบที่กำหนด
๒. ใบเก็บเงิน ที่พิมพ์ออกจากเครื่องคอมพิวเตอร์
๓. ใบเก็บเงินทางอิเล็กทรอนิกส์
๔. แสตมป์ ตั๋ว หรือ บัตร ที่มีจำนวนเงินที่ต้องชำระแสดงอยู่

(๓) การจัดเก็บ และบันทึกเอกสาร

บริษัทต้องจัดเก็บเอกสารทางบัญชีไว้เป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี โดยจำแนกการจัดเรียงตามลำดับตัวเลข ชนิด และช่วงเวลา (มาตรา ๔๑ กฎหมายการบัญชี)

(๔) งบการเงิน

งบการเงินประกอบด้วย งบแสดงฐานะการเงิน งบกำไรขาดทุน และหมายเหตุประกอบงบการเงิน นอกจากนี้ บริษัทมหาชนจำกัดขนาดใหญ่ และบริษัททั่วไปต้องจัดทำงบแสดงฐานะการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นและงบกระแสเงินสดด้วย (มาตรา ๓๖ กฎหมายการบัญชี)

(๕) การสอบบัญชี

งบการเงินของบริษัทและองค์กรดังต่อไปนี้ต้องได้รับการตรวจสอบและรับรองจากบริษัทผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

- บริษัทต่างชาติ
- ธนาคาร และสถาบันการเงินต่างๆ ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย
- บริษัทประกันภัย และตัวแทนประกันภัย
- บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์และบริษัทมหาชน
- รัฐวิสาหกิจ
- โครงการที่ดำเนินงานโดยใช้เงินทุนจากแหล่งเงินกู้ ในต่างประเทศซึ่งได้รับอนุญาตจากรัฐบาล
- บริษัทจำกัดที่มีสินทรัพย์ทั้งหมดมากกว่า ๕๐ ล้านบาท

(๖) การนำส่งงบการเงิน

บริษัทต้องจัดทำงบการเงินภายใน ๒ เดือนนับจากวันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี (มาตรา ๓๗ กฎหมายการบัญชี) การจัดทำเอกสารรายงานการเงิน/งบการเงิน เป็นรอบระยะเวลาการรายงาน รวม ๑๒ เดือนนับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ยกเว้นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง สามารถกำหนดวันเริ่มของรอบระยะเวลาการรายงานที่แตกต่างจากที่ได้กำหนดไว้ และหากมีการก่อตั้งในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งของปี รอบระยะเวลาการรายงานจะต่ำหรือสูงกว่า ๑๒ เดือน (มาตรา ๓๘ กฎหมายการบัญชี)

บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์จะต้องทำส่งรายงานต่อตลาดหลักทรัพย์ เป็นรายครึ่งปี โดยต้องนำส่งรายงานประจำปีให้แก่ตลาดหลักทรัพย์ ภายใน ๓ เดือนนับจากวันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี

(๗) มาตรฐานการบัญชีหรือมาตรฐานการรายงานทางการเงิน

การกำหนดมาตรฐานการบัญชีและการสอบบัญชีทำโดย LCPAA ภายใต้กระทรวงการคลัง ปัจจุบันอยู่ระหว่างการพัฒนาไปสู่ IAS/IFRS แบบ Full version แต่ยังคงมีความล่าช้าอยู่มาก เนื่องจากขาดงบประมาณและบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ โดยตลาดหลักทรัพย์ต้องการให้บริษัทที่เข้าตลาดพัฒนาการนำเสนอรายงานทางการเงินให้เป็น Full IFRS

ตามกฎหมายการบัญชีได้บัญญัติเกี่ยวกับการบังคับใช้มาตรฐานการบัญชีตามประเภทของกิจการ โดยแบ่งกิจการเป็น ๒ ประเภทได้แก่ ไว้ดังนี้

- กิจการที่มีส่วนได้เสียสาธารณะ (Public Interest Entities :PIEs) ซึ่งเป็นกิจการที่มีขนาดใหญ่และมีความสำคัญกับสาธารณะซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนดให้เป็นกิจการที่มีส่วนเสียสาธารณะ เช่น ธนาคาร , ประกันภัย , บริษัทหลักทรัพย์ และสถาบันการเงินอื่นๆ เป็นต้น
- กิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ (Non- Public Interest Entities :Non-PIEs) เช่น กิจการขนาดใหญ่ (Large Enterprise) SMEs (ตามคำนิยามที่กำหนดในประกาศของกระทรวงอุตสาหกรรม) และกิจการขนาดเล็ก (Micro Entities) เป็นต้น

ประเภทกิจการ	เงื่อนไข (Criteria)	สินทรัพย์รวม (ล้านบาท)	รายได้ (ล้านบาท)	พนักงาน (คน)
กิจการขนาดใหญ่ (Large Enterprise : LEs)	Production	$X \geq 400$	$X \geq 4,000$	≥ 100 คน
	Trade	$X \geq 400$	$X \geq 6,000$	
	Services	$X \geq 600$	$X \geq 4,000$	
กิจการขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs)	Production	$100 < X < 400$	$400 > X < 4,000$	๖-๙๙ คน
	Trade	$150 < X < 400$	$400 > X < 6,000$	
	Services	$200 < X < 600$	$400 > X < 4,000$	
กิจการขนาดเล็ก (Micro Entities)	Production	$X \leq 100$	$X < 400$	๑-๕ คน
	Trade	$X \leq 150$	$X < 400$	
	Services	$X \leq 200$	$X < 400$	

โดยการบังคับใช้มาตรฐานการบัญชี (Implementation of Financial reporting standards) สรุปได้ดังนี้

level	ประเภทกิจการ	มาตรฐานการบัญชี	จำนวนฉบับ/บท
๑.	กิจการที่มีส่วนได้เสียสาธารณะ (Public Interest Entities : PIEs)	มาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (International Financial Reporting Standard :IFRS)	๓๘ ฉบับ
๒.	กิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ (Non- Public Interest Entities :Non-PIEs)		
	๒.๑ กิจการขนาดใหญ่ (Large Enterprise : LEs)	มาตรฐานการบัญชีสำหรับกิจการขนาดใหญ่ (FRS for LEs)	๓๔ บท
	๒.๒ กิจการขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)	มาตรฐานการบัญชีสำหรับ SMEs (FRS for SMEs)	๓๑ บท
	๒.๓ กิจการขนาดเล็ก (Micro Entities)	เกณฑ์บัญชีเงินสด (Cash basis accounting)	-

๒.๓ การกำกับดูแลผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีของ สปป.ลาว

ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๕ สปป.ลาวได้เริ่มใช้ระบบบัญชีลาวโดยจัดทำเป็นคู่มือบัญชีลาว ซึ่งมีลักษณะการบันทึกบัญชีตามเกณฑ์คงค้าง ใช้สำหรับทุกบริษัทเพื่อวัตถุประสงค์ในการจัดเก็บภาษีเพียงอย่างเดียว ระบบการศึกษาและนักวิชาการทางด้านบัญชียังไม่เพียงพอ ในปี พ.ศ.๒๕๕๖ เป็นปีแรกที่สถาบันการศึกษาในประเทศ สปป.ลาว ผลิตนักบัญชีที่จบระดับปริญญาตรี ที่ผ่านมามีการผลิตนักบัญชี ชั้นประกาศนียบัตรชั้นสูงเท่านั้น มีสำนักตรวจสอบบัญชีของ Big ๔ จำนวน ๓ บริษัท ซึ่งส่วนมากจะตรวจสอบบัญชีให้บริษัทระหว่างประเทศ บริษัทสอบบัญชีท้องถิ่นขนาดใหญ่ให้บริการทางภาษีและการทำบัญชี

ด้านองค์กรวิชาชีพมีสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีของ สปป.ลาว หรือ Lao Chamber of Professional Accountants and Auditors – LCPAA เป็นหน่วยงานกำกับดูแลด้านวิชาชีพบัญชี อยู่ภายใต้กระทรวงการคลัง มีสมาชิก ๓ ประเภท มีหน้าที่การฝึกอบรม การตรวจสอบ การรับรองและออกใบอนุญาตของนักบัญชีและผู้สอบบัญชี และจัดหลักสูตรต่างๆ ด้านการพัฒนาอาชีพให้กับสมาชิก ปัจจุบัน LICPAA มีจำนวนสมาชิกไม่มากและยังไม่มียุทธศาสตร์ในการพัฒนาวิชาชีพบัญชีในประเทศลาว จึงเป็น สาเหตุหนึ่งที่ทำให้พัฒนาการบัญชีของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวค่อนข้างล่าช้าและขาดนักบัญชีมืออาชีพที่มีความเชี่ยวชาญในประเทศ ในด้านการทำบัญชี มีกฎหมายการบัญชีและการตรวจสอบกำหนดให้นิติบุคคลที่ต้องจัดทำบัญชี และนำส่งงบการเงินประจำปีต่อสำนักงานจดทะเบียนบริษัท การกำหนดมาตรฐานการบัญชี

และการ สอบบัญชีทำโดย LICPA ภายใต้กระทรวงการคลังปัจจุบันอยู่ระหว่างการพัฒนาไปสู่ IAS/IFRS แต่ยังคงมีความล่าช้าอย่างมาก เนื่องมาจากขาดงบประมาณและบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ โดยตลาดหลักทรัพย์ต้องการให้บริษัทที่เข้าตลาดพัฒนาการนำเสนอรายงานทางการเงินให้เป็น Full IFRS แต่อย่างไรก็ตาม ด้วยกฎหมายบัญชีและมาตรฐานการบัญชีในประเทศลาวที่ยังไม่พัฒนา ทำให้การจัดทำตาม IFRS ยังคงเป็นเรื่องยากและต้องใช้เวลา ผู้ตรวจสอบบัญชีจึงได้พยายามเขียนรูปแบบรายงานทางการเงินให้ใกล้เคียงกับ IFRS มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ด้านการสอบบัญชีมี ๒ ประเภท ได้แก่ ผู้สอบบัญชีอิสระซึ่งต้องเป็นสมาชิก ของ LICPA และผู้สอบบัญชีการเงิน เป็นผู้เซ็นรับรองงบการเงินต้องได้รับการรับรองและสอบผ่านหลักสูตร ของ LICPA โดยทั่วไปของนักบัญชี นอกจากการให้บริการด้านบัญชีแล้ว ยังสามารถให้บริการทางภาษีให้กับ ลูกค้าตามกฎหมายภาษีอากรและกฎหมายอื่นๆที่เกี่ยวข้องได้ การเตรียมพร้อมด้านการบัญชีต่อการเข้าสู่ AEC มีการจัดทำมาตรฐานการบัญชีและมาตรฐานการ สอบบัญชีเป็นภาษาลาวแล้ว โดยการสนับสนุนของธนาคารโลก และมีการจัดอบรมให้แก่แก่นักบัญชีทั่วประเทศแล้ว และมีการอนุญาตให้ใช้มาตรฐาน IFRS ในการจัดทำงบการเงินได้สำหรับกิจการขนาดใหญ่ กิจการที่ลงทุนจากต่างชาติ และบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ รวมทั้งมีการจัดการทดสอบวัดความรู้ของผู้ยื่นคำขอเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต จัดอบรมสำหรับผู้สอนวิชาบัญชี และมีหลักสูตรการฝึกอบรมในประเด็นทางการบัญชีที่ทันสมัยอย่างต่อเนื่อง

๒.๔ กฎหมายภาษีอากร

สปป.ลาว มีกรมสรรพากรเป็นหน่วยงานจัดเก็บภาษีอากร ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง มีหน้าที่ในด้านการตรวจติดตามและประเมินผลการติดตามภาษีอากร และจัดสรรงบประมาณรายได้ให้ครบถ้วนตามกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง การจัดเก็บภาษีอากรที่ต้องคำนวณและเรียกเก็บเป็นสกุลเงินกีบเท่านั้น

กฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

- (๑)กฎหมายภาษีอากร (แก้ไข) ฉบับที่ ๗๐ / NA ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๘
- (๒)กฎหมายว่าด้วยภาษีเสริม (แก้ไข) ฉบับที่ ๕๒ / ฉบับที่ลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๗
- (๓)ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร (ฉบับแก้ไข) ฉบับที่ ๐๔ / NA ลงวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๔
- (๔)ตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบ (แก้ไข) ฉบับที่ ๔๗ / NA ลงวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๖
- (๕)กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน
- (๖)กฎหมายอื่น ๆ

ภาษีประเภทต่างๆ ใน สปป.ลาว มีดังนี้

ประเภทภาษี	อัตราภาษี	หมายเหตุ														
๑.ภาษีเงินได้นิติบุคคล (กำไร) Profit Tax	๐ - ๒๔ %	<p>ภาษีกำไรหรือภาษีเงินได้นิติบุคคล สปป.ลาว เรียก เก็บ ภาษีกำไรจากบริษัทต่างชาติและบริษัทท้องถิ่นใน อัตรา เท่ากันที่ร้อยละ ๒๔ ของกำไรสุทธิก่อนหักภาษี ทั้งนี้ ธุรกิจเกี่ยวกับการผลิต การนำเข้า และการจำหน่าย ยาสูบต้องเสียภาษีกำไรในอัตราร้อยละ ๒๖ ขณะที่ธุรกิจ อื่นๆที่ปกติเสียภาษีกำไรในอัตราน้อยกว่าร้อยละ ๒๔ สามารถเสียภาษีในอัตราเต็มได้ ส่วนบริษัทจดทะเบียน ในตลาดหลักทรัพย์ลาว(Lao Securities Exchange : LSX) เสียภาษีกำไรลดลงร้อยละ ๕ จากอัตราปกติ เป็น ระยะเวลา ๔ ปี นับแต่วันที่เขาจดทะเบียนใน LSX</p> <table border="1" data-bbox="820 1066 1430 1563"> <thead> <tr> <th>กำไรสุทธิก่อนหักภาษี (กีบ)</th> <th>อัตราภาษี (ร้อยละ)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>ไม่เกิน ๓,๖๐๐,๐๐๐</td> <td>๐</td> </tr> <tr> <td>๓,๖๐๐,๐๐๑ - ๘,๐๐๐,๐๐๐</td> <td>๕</td> </tr> <tr> <td>๘,๐๐๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐,๐๐๐</td> <td>๑๐</td> </tr> <tr> <td>๑๕,๐๐๐,๐๐๑-๒๕,๐๐๐,๐๐๐</td> <td>๑๕</td> </tr> <tr> <td>๒๕,๐๐๐,๐๐๑-๔๐,๐๐๐,๐๐๐</td> <td>๒๐</td> </tr> <tr> <td>๔๐,๐๐๐,๐๐๑ ขึ้นไป</td> <td>๒๔</td> </tr> </tbody> </table>	กำไรสุทธิก่อนหักภาษี (กีบ)	อัตราภาษี (ร้อยละ)	ไม่เกิน ๓,๖๐๐,๐๐๐	๐	๓,๖๐๐,๐๐๑ - ๘,๐๐๐,๐๐๐	๕	๘,๐๐๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐,๐๐๐	๑๐	๑๕,๐๐๐,๐๐๑-๒๕,๐๐๐,๐๐๐	๑๕	๒๕,๐๐๐,๐๐๑-๔๐,๐๐๐,๐๐๐	๒๐	๔๐,๐๐๐,๐๐๑ ขึ้นไป	๒๔
กำไรสุทธิก่อนหักภาษี (กีบ)	อัตราภาษี (ร้อยละ)															
ไม่เกิน ๓,๖๐๐,๐๐๐	๐															
๓,๖๐๐,๐๐๑ - ๘,๐๐๐,๐๐๐	๕															
๘,๐๐๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐,๐๐๐	๑๐															
๑๕,๐๐๐,๐๐๑-๒๕,๐๐๐,๐๐๐	๑๕															
๒๕,๐๐๐,๐๐๑-๔๐,๐๐๐,๐๐๐	๒๐															
๔๐,๐๐๐,๐๐๑ ขึ้นไป	๒๔															
๒.ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา Personal Income Tax	๐ - ๒๔ %	<p>ชาวลาวต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในอัตรา ก้าวหน้า ตั้งแต่ร้อยละ๕ ถึงร้อยละ ๒๔ ของรายได้สุทธิ ก่อนหักภาษี ขณะที่ชาวต่างชาติที่ทำงานใน สปป.ลาว เกินกว่า ๑๘๐ วัน ในแต่ละปี และได้รับรายได้จาก ต่างประเทศ ต้องเสียภาษี เงินได้บุคคลธรรมดาในอัตรา ร้อยละ ๑๐ ยกเว้นกรณีที่ได้รับ การยกเว้นตามความตกลง เพื่อการเว้นการเก็บภาษีซ้อน</p>														

		รายได้สุทธิ (กิบ)	อัตรากาษี (ร้อยละ)
		ไม่เกิน ๑,๐๐๐,๐๐๐	๐
		๑,๐๐๐,๐๐๑ - ๓,๐๐๐,๐๐๐	๕
		๓,๐๐๐,๐๐๑ - ๖,๐๐๐,๐๐๐	๑๐
		๖,๐๐๐,๐๐๑ - ๑๒,๐๐๐,๐๐๐	๑๒
		๑๒,๐๐๐,๐๐๑-๒๔,๐๐๐,๐๐๐	๑๕
		๒๔,๐๐๐,๐๐๑-๔๐,๐๐๐,๐๐๐	๒๐
		๔๐,๐๐๐,๐๐๑ ขึ้นไป	๒๔
		๓.ภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT)	๑๐ %
๔.ภาษีศุลกากร Import and Export Duty		สปป.ลาวได้ประกาศอัตรากาษีขาเข้าสำหรับสินค้าขาเข้าจำนวน ๓,๕๕๒ รายการ แบ่งการจัดเก็บตามประเภทสินค้าได้ ดังนี้ ๑) สินค้าอุปโภคที่จำเป็นต่อการครองชีพและสินค้าทั่วไป เช่น อาหาร ของใช้ประจำวัน เครื่องใช้ไฟฟ้า น้ำมันเชื้อเพลิงมี ๖ อัตรา คือ ร้อยละ ๕, ๑๐, ๑๕, ๒๐, ๓๐, และ ๔๐ ๒) ยานพาหนะ มี ๕ อัตรา คือ ร้อยละ ๕๐, ๖๐, ๘๐, ๑๐๐ และ ๑๕๐ ๓) บุหรี่ เสียภาษีร้อยละ ๖๐ ๔) เหล็กและเปียร์เสียภาษีร้อยละ ๘๐	
๕. ภาษีสรรพสามิต หรือ ภาษีخمใช้ (Excise Tax)	๕ - ๑๕๐%	เก็บจากการนำเข้าสินค้าฟุ่มเฟือย หรือกรณีผลิต สินค้าภายในประเทศ จะคิดจากมูลค่าสินค้า	

โดยสปป.ลาว ได้ลงนามในอนุสัญญาเพื่อยกเว้นการเก็บภาษีซ้อน (The Avoid of Double Taxation) กับประเทศไทย เริ่มใช้ ตั้งแต่ ๑ มกราคม ๒๕๓๑ ทำให้รายได้ต่างๆ ที่ผู้ประกอบการธุรกิจชาวไทย ได้รับจากการทำธุรกิจใน สปป.ลาว ไม่มีปัญหาเรื่องภาษีซ้อน

๒.๕ ตลาดหลักทรัพย์ของ สปป.ลาว (LSX)

ตลาดหลักทรัพย์ลาว (LSX: Lao Securities Exchange) ตั้งขึ้นตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคม ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๔๙ - ๒๕๕๓) เมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๔ โดยรัฐบาลได้มอบหมายให้ธนาคารแห่ง สปป.ลาวเป็นหน่วยงานรับผิดชอบ ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการตั้งตลาดหลักทรัพย์ ที่มี ฯพณฯ สมสะหวาด เล่งสะหวัด รองนายกรัฐมนตรีและผู้ประจําการรัฐบาล เป็นประธาน นายพูเท็ด คำพูนวง ผู้ว่าการธนาคารแห่ง สปป.ลาว เป็นรองประธานและรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงต่างๆ เป็นกรรมการ

การจัดตั้งตลาดหลักทรัพย์มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นแหล่งระดมทุนในระยะยาวของบริษัทที่ต้องการขยายกิจการและบริการได้อย่างมั่นคง และเป็นการสนับสนุนให้เกิดตลาดการเงินขึ้นในลาวให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ตลาดหลักทรัพย์แห่งแรกของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตั้งอยู่ที่นครหลวงเวียงจันทน์ ได้มีพิธีเปิดอาคารเมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ และเปิดให้มีการซื้อขายอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ตลาดหลักทรัพย์ลาวได้รับความช่วยเหลือทางการเงินและเทคโนโลยีที่ใหม่ล่าสุดเกี่ยวกับระบบจัดการตลาดหุ้นจากสาธารณรัฐเกาหลี ในขณะที่เดียวกันประเทศไทยได้ให้ความช่วยเหลือพัฒนาทรัพยากรบุคคลและคำแนะนำเกี่ยวกับการบริหารจัดการตลาดหุ้น พร้อมทั้งเงินสนับสนุนเพื่อสร้างอาคารอีกด้วย

ในปัจจุบัน มีบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ลาวทั้งสิ้น ๕ บริษัท ได้แก่

๑. รัฐวิสาหกิจไฟฟ้าลาว หรือ EDL Generation-Public Company (Electricite du Laos)
๒. ธนาคารการค้าต่างประเทศลาวหรือ Banque pour le Commerce Exterieur Lao (BCEL) ซึ่งเป็นธนาคารที่ใหญ่ที่สุดในลาว
๓. Lao World Public Company
๔. Petroleum Trading Lao Public Company
๕. Souvanny Home Center Public Company

๓. ความคิดเห็นจากคณะศึกษาดูงาน

๓.๑ ความคาดหวังของสำนักงานบัญชีคุณภาพที่มีต่อการศึกษาดูงานก่อนการเดินทาง

๑. คาดหวังจะได้มีโอกาสเข้าเยี่ยมชมหน่วยงานต่างๆ ของ สปป ลาว เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนธุรกิจ และหาโอกาส ช่องทาง และวิธีการในการร่วมงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในอนาคต

๒. การทำสำนักงานบัญชีในประเทศลาวเป็นเรื่องน่าสนใจและควรศึกษาขั้นตอนการทำสำนักงานบัญชี

๓. ได้เข้าไปศึกษาแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับการดำเนินงานของสำนักงานบัญชีใน สปป.ลาว

๔. อยากเห็นแง่มุมทางเศรษฐกิจ ของประเทศลาว การเติบโตทางวิชาชีพบัญชีและกฎหมายภาษี ตลอดจนการลงทุน ในประเทศลาว และด้านอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ ตลอดจนถึงความเป็นไปได้ เพื่อพัฒนาไปสู่การขยายวิชาชีพ ผ่านความร่วมมือกับ ๒ ประเทศ

๕. อยากทราบด้านภาษีอากรและแนวทางการจัดทำรายงานทางการเงิน รวมถึงสิ่งแวดล้อม ความเป็นอยู่ รวมถึงอุปนิสัยของประชากร อีกทั้งการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างคณะที่ร่วมเดินทาง

๖. อยากทราบถึงมาตรฐานการปฏิบัติงานและนโยบายทางด้านบัญชีและภาษีอากรของทางประเทศลาวและนโยบายทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

๓.๒ ความคิดเห็นของสำนักงานบัญชีคุณภาพหลังจากการศึกษาดูงาน

๑. การจัดรูปแบบการดูงานก็อยู่ในเกณฑ์ยอมรับได้ ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพิ่มเติม โดยเฉพาะภาพรวมด้านภาษีของ สปป. ลาว

๒. แม้ลาวจะเป็นประเทศเล็ก แต่การขยายตัวทางเศรษฐกิจดูน่าสนใจ ดูแล้วผู้ประกอบการไทยในหลายสาขายังมีช่องทางที่จะเข้าไปลงทุนได้อีก และอาจต้องศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนเพิ่มเติม

๓. การทำสำนักงานบัญชีในประเทศลาวยังไม่ตอบโจทย์เนื่องจากสถานประกอบการน้อยและยังติดกฎหมายที่เปลี่ยนแปลงบ่อย

๔. ได้เห็นแง่มุมที่ต่างกันระหว่างข้อกำหนดของวิชาชีพที่กำลังพัฒนาไปในรูปแบบเดียวกัน รวมถึงได้เห็นการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศลาว เพื่อนำไปต่อยอดความคิดในการพัฒนาการลงทุนไปสู่ประเทศเพื่อนบ้านในสาขาอาชีพเดียวกันหรือต่างสาขาอาชีพ

๕. ได้ความรู้ และความคิดก้าวไกล ขึ้นเยอะ

๖. ได้ทราบข้อมูลและการสร้างความสัมพันธ์อันดีเกินจากที่ตั้งความหวังอย่างมาก

๗. ได้แนวคิดและทัศนคติต่อการทำธุรกิจ

๘. มีประโยชน์ต่อการตัดสินใจในอีกหลายๆเรื่อง

๓.๓ ความคิดเห็นของท่านที่มีต่อการนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้กับธุรกิจของท่านเป็นอย่างไรบ้าง

๑. ควรมีโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาฝึกงานกับสำนักงานบัญชีคุณภาพ

๒. มีประโยชน์ในการปรับรูปแบบการทำงานให้ดียิ่งขึ้น

๓. ได้นำความรู้ไปพัฒนาและประยุกต์ใช้ให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน ในกลุ่มประเทศอาเซียน

๔. ได้เห็นรูปแบบที่จะนำมาพัฒนาในองค์กร เป็นโครงการความร่วมมือระหว่างกันของผู้ประกอบวิชาชีพเดียวกัน แต่ต่างสถานะกันด้านเชื้อชาติและวัฒนธรรม รวมถึงแนวคิดในการร่วมมือกันเพื่อนำไปสู่การเติบโตทางธุรกิจขององค์กรและการขยายธุรกิจ

๕. ได้นำมาใช้ในการทำงานให้กับลูกค้ากับประเทศ ในกลุ่ม AEC

๖. ถึงแม้ทางประเทศลาว จะใช้มาตรฐานการบัญชี ที่ยึด IFRS เป็น หลัก แต่ ก็ยังอยู่ในช่วงที่กำลังพัฒนา จึงนำมาประยุกต์ กับธุรกิจได้น้อย

๓.๔ กรมพัฒนาธุรกิจการค้าควรปรับปรุงการนำผู้ประกอบการศึกษาดูงานในด้านใด และอย่างไรบ้าง

๑. ควรจัดให้มีการเยี่ยมชมสำนักงานบัญชี ของแต่ละประเทศที่ไปดูงาน และเปิดโอกาสให้มีการพูดคุยระหว่าง สำนักงานบัญชีของทั้งสองประเทศ เพื่อมองหาช่องทางการทำธุรกิจร่วมกันในอนาคต

๒. การทำงานของผู้ทำบัญชีในต่างประเทศ

๓. มีการเชิญผู้ประกอบการสำนักงานบัญชีและผู้ประกอบการทั่วไปของประเทศที่จะไปศึกษาดูงาน เข้ามาร่วมสัมมนา และให้ข้อมูลเกี่ยวกับระบบบัญชี รวมถึงขั้นตอนการปฏิบัติงานและโปรแกรมบัญชีสำเร็จรูปที่ใช้ในปัจจุบัน

๔. กรมฯ ได้จัดกิจกรรมนี้ดีอยู่แล้ว เห็นควรต่อยอดไปเรื่อยๆ เพื่อให้ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีของไทย ได้มีมุมมองเชิงปฏิบัติหรือมีการแลกเปลี่ยนอย่างเป็นรูปธรรม มากกว่าการอ่านข่าว หรือฟังข่าว

๕. ดีอยู่แล้วคะ ยังไม่มีข้อที่ต้องปรับปรุง

๖. ครั้งนี้ไม่มีข้อบกพร่อง แต่หากครั้งต่อไปสามารถของบประมาณสนับสนุนได้มากขึ้น ก็จะได้ดีกว่านี้

๗. อยากให้ทางกรมพัฒนาธุรกิจ การค้า มีการแลกเปลี่ยน ความรู้ ความคิดเห็น และ ประสบการณ์ ทางด้านวิชาชีพบัญชี ระหว่างกลุ่ม สำนักงานบัญชี ของประเทศที่ไปดูงาน และประเทศไทย

๓.๕ ข้อคิดเห็น หรือ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

๑. การดูแล และการจัดการโดยรวมทำได้ดี นอกเหนือจากข้อเสนอแนะข้างต้น เรื่องอื่นดำเนินการได้เหมาะสมแล้วครับ

๒. อยากให้มีการแลกเปลี่ยนพูดคุยกับผู้ประกอบวิชาชีพเดียวกันหรือต่างอาชีพกัน ในมุมทางเศรษฐกิจ และการแลกเปลี่ยนแนวความคิดในความต่างทางเศรษฐกิจ การลงทุนและอาชีพ

๓. อยากให้มีการจัดให้ได้ความรู้ที่กว้างขวาง แบบ work shop ระหว่างกลุ่มนักบัญชีในแต่ละประเทศ

๔. โดยรวมการดูงานครั้งนี้มีประโยชน์ค่ะแต่ถ้าเพิ่มการเยี่ยมชมสำนักงานบัญชีจะดีค่ะ

ภาพกิจกรรมการศึกษาดูงาน

